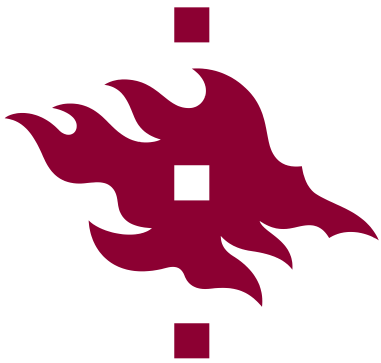

Nationella och EU- relaterade normhierarkier

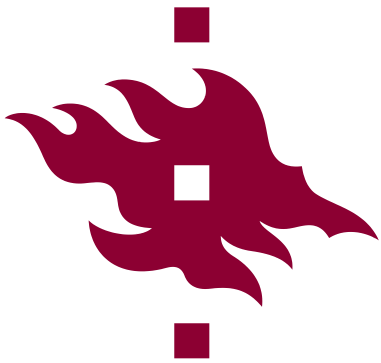
Johan Bärlund

Professor (pro tem.) i nordisk rätt

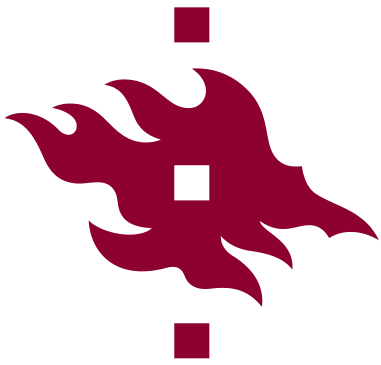
Syftet med avsnittet

- Deltagaren
 - får en inblick i hur en jurist strukturerar rättssystemet och använder sig av normmaterialet, dvs. rättskällorna
 - förstår att normmaterialet
 - är omfattande (normflöde)
 - är motstridigt (t.ex. pga. dess olika ålder)
 - ligger på olika plan (normer och metanormer)
 - är av olika slag (t.ex. rättsregler och rättsprinciper)
 - härflyter från olika rättskällor
 - kan reflektera över hur författningsöversättarens roll skiljer sig från eller kan jämföras med den rättsliga beslutsfattarens roll

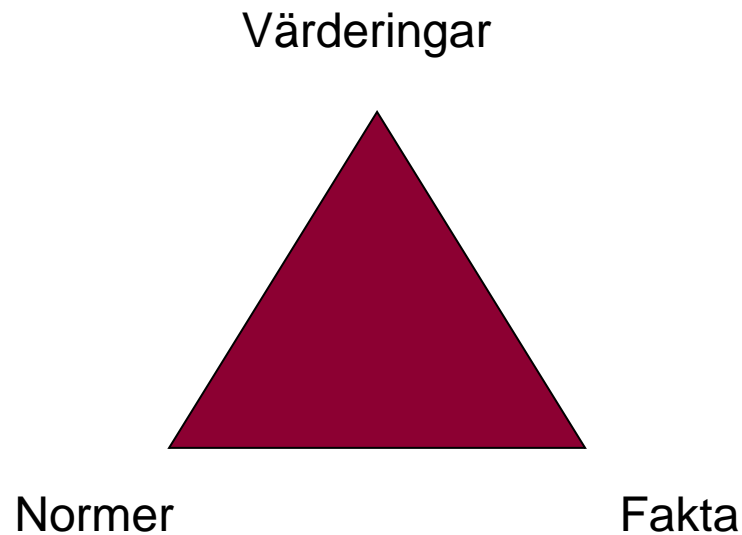

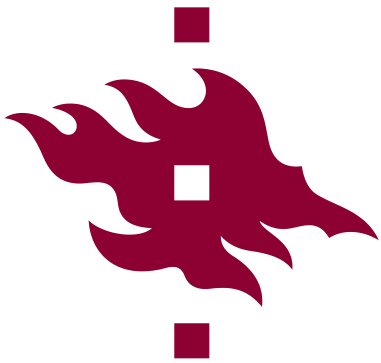
Rättsligt beslutsfattande

- Verksamhet som styrs av rättskälleläran
 - De nordiska ländernas rättskällelära relativt likartad
- Rättskälleläran anger vilken den gällande normhierarkin är
 - Hierarkin är ett slags tumregel och får inte uppfattas alltför strikt
- Rättskälleläran är inte statisk över tiden

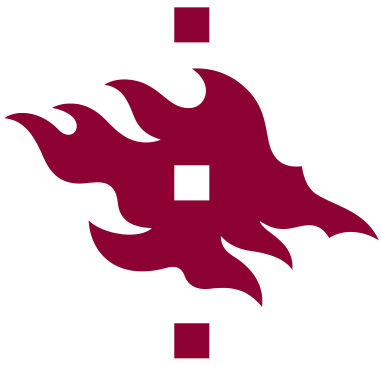
Fakta, normer och värderingar i det rättsliga beslutsfattandet

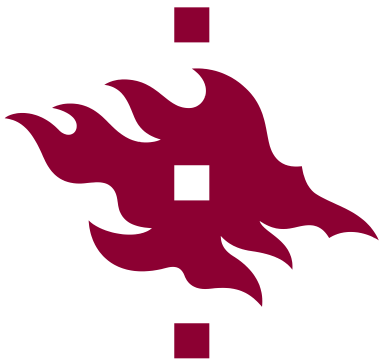
Rättskälleläran (domarens)

1. Starkt förpliktande rättskällor
 - Ska beaktas
2. Svagt förpliktande rättskällor
 - Bör beaktas
3. Tillåtna rättskällor
 - Får beaktas

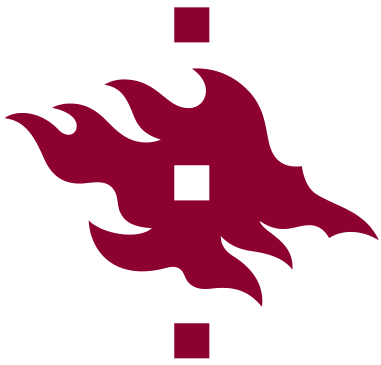
Starkt förpliktande rättskällor

- EU-lagstiftningen
 - Primärrätt: fördrag
 - Sekundärrätt: förordningar, direktiv och beslut
- Europeiska människorättskonventionen (EMRK)
- EU-domstolens och EMRD:s praxis som kan jämföras med grundlagen/nationell lag
- Nationell lagstiftning
 - Finlands grundlag (FFS 731/1999)
 - Lagar, förordningar och rättsnormer på lägre nivå
- Sedvanerätt
- Avtalsbaserade normer (i stället för dispositiv rätt)

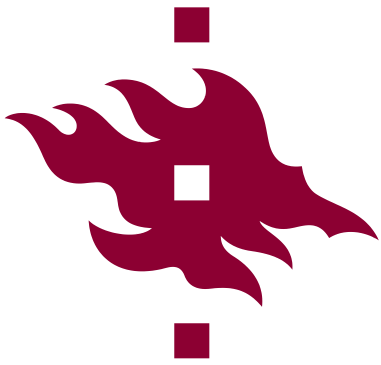
Svagt förpliktande rättskällor

- Lagförarbeten
- Prejudikat
- EU-domstolens och EMRD:s praxis som inte kan jämföras med grundlagen/nationell lag

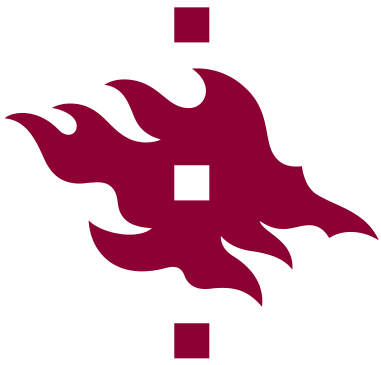
Tillåtna rättskällor

- Rättsdoktrinen
- EU-domstolens och EMRD:s praxis som inte har direkt tillämplighet i Finland
- PECL, DCFR, CESL osv. (olika regelsamlingar)
- Rättskomparativa, rättslingvistiska, rättsekologiska osv. grunder
- Reella argument (t.ex. ekonomiska verkningar)

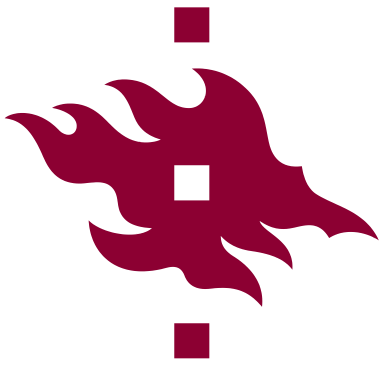
Rättstillämpning

- Lagstiftningen är de viktigaste rättskällorna vid rättstillämpning
 - logisk-grammatisk tolkning
 - systematisk tolkning (rättsordningen och rättssystemet)
 - subjektiv (historisk) tolkning (lagstiftarens avsikt)
 - objektiv tolkning (rättspraxis utvisar tolkningen)
 - värde-/målrational tolkning

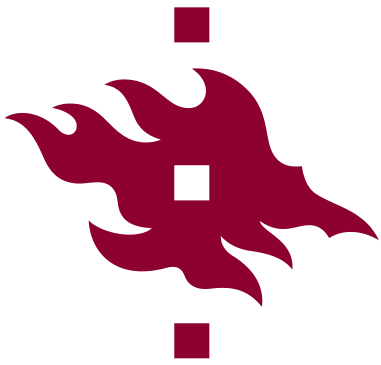
Rättstillämpning (2)

- Per Olof Ekelöf: Teleologisk metod
 - ändamålet, syftet skall vara riktgivande vid tvekan om vilken tolkning som är den riktiga
 - objektiv metod
 - indelningen av fallen i klara fall och gränsfall
 - syftet utläses ur de klara fallen
 - men: Hur fastställs de klara fallen?

Tolkningsmaximer

- Laganalogi
- Rättsanalogi
- E contrario-slut (motsatsslut)
- Extensiv tolkning (ofta tolkning av huvudregler)
- Restriktiv tolkning (ofta tolkning av undantag)
- Reduktionsslut
- Lex specialis derogat legi generali
- Lex posterior derogat legi priori
- Lex superior derogat legi inferiori

Frågor att fundera på

- Vilka principer styr författningsöversättarens verksamhet?
- Finns det en hierarki mellan de olika principerna?
- Vilken är författningsöversättarens möjlighet att vara nyskapande språkligt sett?
- Hur kritisk ska författningsöversättaren vara till tidigare valda lösningar?
- Tror ni på en enda riktig översättning?